

gjennem alle Samfundsklasser. Det har ganske vist en stor Del af Skylden for, at Forholdene ere mindre heldige; men der er en anden Ting, og det er den rent faktiske Tilstand. Den faktiske Tilstand, der har eksisteret, siden Lyendeloven kom ud, siden 1854, har med Nødvendighed maattet medføre de Klager, som komme fra Husbondernes Side, og hvorfor? fordi vi i hele denne Periode har haft Mangel paa Lyende og Overslod af Husbønder, og hvortil fører et saadant Resultat? det fører dertil, at Folk have Vanskelighed ved at forskaffe sig den Arbejdskraft, de behøve, at de maa nøjes med en Dreng eller en halv Karl, hvor de behøve en hel og dygtig Karl, og nøjes med et daarligt Lyende, hvor de ønske at have et godt, og endelig til, at de ikke ere i Stand til at benytte de Midler, de have isølge Lovgivningens til at affædige den Vedkommende, fordi de ikke vide, hvor de skulle hen og tage en Anden. Dette er praktisk, fordi det lige saa vel er i Lyendets som i Husbondens Beredthed, og det maa nødvendig være til, at det ikke er saa let at vedligeholde Fasthed i disse Forhold. Jeg siger, at, naar desuagtet paa mange Steder — jeg kan sige det af personlig Erfaring, jeg har selv i mange Aar og paa mange Maader haft med den Slags Ting at gjøre — Forholdene ere ret normale, og der er ikke noget væsentligt at udsætte paa dem, tror jeg ikke, det kan nytte, at lægge Skylden ensidig paa Lovgivningens Bestemmelser. Det forekommer mig, at det, at bringe de ældre Tilstande tilbage, er en Umulighed. Man kan beklage, at visse Forhold have forandret sig, det patriarkalske Forhold f. Ex., Andre kunne beklage sig over, at man ikke har den Kommando, som den tidligere Lovgivning gav; det vil sige, at man ikke selv kan træffe afgjørende Dispositioner i mange Tilfælde, hvor man kunde det før; men jeg tror ikke, det lader sig benægte, at det er Noget, man ikke kan komme tilbage til hverken i den ene eller den anden Retning. Man kan, som det ærede Medlem for Veile Amts 2det Valgkreds (Berg), trystede sig med, at man ved Skolen, Opdragelsen og paa andre Maader kan komme til en bedre Tilstand. Det kan være meget smukt at stille noget Saadant i Udsigt, man kan i den Retning have god Tro, og man kan som det ærede Medlem haabe, at den Tid kan komme, da, som han udtalte, „et Løfte er en Gjæld“, der skal indfris; men jeg tror, at det er bedst at holde sig de faktiske Forhold nærmere for Die og se, hvad der i Genhold til dem bør gjøres, og i saa Henseende tror jeg, at det er rigtigt og nyttigt,

at Lovgivningen besatter sig med Sagen og søger at tilveiebringe Bestemmelser, som ere i alle Parter's Interesse, og i Genhold til hvilke Lyendeforholdene kunne konstitueres. Det er ganske vist, at Lyendeforholdet er et Kontraktforhold; men jeg veed just ikke, om det er noget meget heldigt Udtryk, den ærede Ordfører har brugt: et rent Kontraktforhold; derom kan der tvistes og tvivles, thi det forekommer mig, at der er et Moment i dette Kontraktforhold, som ikke findes i mange andre Kontraktforhold. Der er navnlig ikke Tale om saadanne Formueprestationer, som naar jeg ellers indlader mig i Kontraktforhold. I saadanne Tilfælde ser jeg paa, om min Medkontrahent er vederhæftig, og ikke paa Andet, thi kan han ikke opfylde Kontrakten, maa jeg forbeholde mig Stadeserstatning hos ham. Naar jeg derimod indgaar en Kontrakt om personlige Tjenesteydelser, saa er der saavel for mig som for den anden Kontrahent mange andre Ting at tage i Betragtning. For det Første er det, om Husbonden er vederhæftig, hvad jeg skal indbrømme det ærede Medlem for Histed Amts 2den Valgkreds (Sagd), at han i Reglen er. Men naar det ærede Medlem dernæst sagde, at Lyendet ingen Sikkerhed giver, saa siger jeg: jo, det gjør det; der er en Form af Sikkerhed, som det giver, og det er den personlige Overlevering, om jeg saa maa sige, det er, at Vedkommende træder i Tjeneste hos en Anden, faaer Kost, Logis m. m. i dennes Hus og kommer i Afhængighedsforhold til ham; og det er det, vi Alle ønske at bevise, at der ikke altfor let skal kunne ske Brud paa dette personlige Forhold. Det er altsaa virkelig et Kontraktforhold, men af en ganske særegen Art, og derfor forekommer det mig, at der maa gives særegne Bestemmelser for det. Jeg kan ikke være enig med det ærede Medlem for Veile Amts 2den Valgkreds (Berg) og andre ærede Medlemmer, der have givet Antydninger i Retning af, at det skulde være ønskeligt aldeles ingen Lovgivning at have om dette Forhold. Jeg tror, det vilde være overordentlig misligt, og ikke mindst misligt for Lyendet. Hvis man ingen Lyendelov havde, hvad saa? Nu indgaar man Aftaler om Lyendeforhold, som i Korthed indeholde Bestemmelser om Varigheden og Lønningensbetingelserne og ikke Andet. Og hvorfor? Fordi man har Lovgivningens Bestemmelser og i Genhold til dem indgaar Kontrakten. Men hvis man nu ingen saadanne Bestemmelser har, kommer man til at oprette omfattende Kontrakter for hvert enkelt Tilfælde, og hvad tro de Herrer ikke, at der kan findes paa i den Retning. Jeg vil